

IMPACTUL REFORMEI

CONTROLULUI DE STAT PRIVIND SECURITATEA ȘI SĂNĂTATEA ÎN MUNCĂ

- Acest studiu reprezintă o scanare obiectivă și echidistantă a situației actuale în domeniul securității și sănătății în muncă în condițiile recente reforme a organelor cu funcții de control, implementată de către Ministerul Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova.
- Din start reforma reorganizării controlului privind securitatea și sănătatea în muncă a fost concepută eronat și implementată neeficient, fapt ce a generat un șir de probleme: reducerea capacității de control a statului în domeniul securității și sănătății în muncă, creșterea numărului de accidente de muncă, inclusiv soldate cu deces, diminuarea drepturilor sociale a angajaților, creșterea costurilor sociale aferente accidentelor de muncă etc.
- Datele statistice denotă o creștere a numărului de cazuri de accidente de muncă în perioada implementării reformei (2017-2018) - 11 cazuri cu caracter mortal în urma cărora au decedat 14 persoane, 2 cazuri grave, 82 de cazuri cu incapacitate temporară de muncă inclusiv grave, care nu sunt cercetate și soluționate de nici o autoritate cu competență în domeniul siguranței ocupaționale (din 27 octombrie 2017 până în prezent).
- O situație absolut incertă se atestă în domeniul activităților necalificate cu caracter ocazional, desfășurate de către zilieri. În caz de accident de muncă, pentru această categorie de lucrători, nu este stabilită clar procedura de comunicare, cercetare și evidență a faptelor accidentelor. Or, cercetarea imediată a accidentelor este necesară pentru stabilirea obiectivă a împrejurărilor și cauzelor producerii acestora și nu reprezintă nimic altceva decât asigurarea protecției sociale a angajaților.

Despre Autor:

Mariana
IAȚCO

*expertă asociată în politici publice
în cadrul Laboratorului Sociometric
al Institutului pentru Dezvoltare și
Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”*

A absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea Relații Internaționale Științe Politice și Administrative (a.2002). Deține doctoratul în științe politice (a.2012), Universitatea Internațională din Andalucia, programul de doctorat „Istoria socială și politici contemporane” (a. 2006-2012).

Este lector universitar USM (a. 2002-prezent), Academia de Administrare Publică (a.2009-2011), cercetător științific al Laboratorului „Sociologia politicii” (a.2010-prezent), membră a Rețelei Spaniole de Politici Sociale (a. 2016). Calificări și domenii de analiză și consultanță: politici publice, servicii publice, procese migraționale.

Recenzie:

Elena
CARCHILAN

*șefă a Inspectoratului Muncii al
Confederației Naționale
a Sindicatelor din Moldova*

A absolvit Universitatea de Stat din Moldova, facultatea de drept. A activat în calitate de inginer, inspector superior în securitatea și sănătatea muncii în domeniul construcțiilor (1987-1989) și în sectorul privat (2005-2013). Șef adjunct și șefă a Inspectoratului Muncii al CNSM (2013 - prezent).

Cuprins

Lista abrevierilor	3
Introducere	4
Context general	5
<i>Beneficiile respectării normelor de securitate și sănătate în muncă</i>	6
<i>O analiză a activității Inspectoratului de Stat al Muncii până la reforma guvernamentală în domeniul reorganizării controlului de stat</i>	7
Situația actuală postreformă în domeniul securității și sănătății în muncă	10
<i>Carențe în procesul de transferare a competențelor de control în securitatea și sănătatea în muncă de la ISM către alte autorități competente</i>	10
<i>Deficiențe ale reformei guvernamentale menționate prin prisma angajamentului Republicii Moldova de a implementa prevederile Convențiilor Organizației Internaționale a Muncii</i>	14
Concluzii și recomandări	18
Referințe bibliografice	20

Lista abrevierilor

AA RM-UE	- Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană
AAC	- Autoritatea Aeronautică Civilă
AN	- Agenția Navală
ANRCETI	- Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
ANRE	- Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
ANSA	- Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
ANSP	- Agenția Națională pentru Sănătate Publică
ANTA	- Agenția Națională Transport Auto
APC	- Administrația publică centrală
APCSP	- Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței
APL	- Administrația publică locală
AST	- Agenția pentru Supraveghere Tehnică
CNAS	- Casa Națională de Asigurări Sociale
CNSM	- Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova
IPM	- Inspectoratul pentru Protecția Mediului
ISM	- Inspectoratul de Stat al Muncii
OIM	- Organizația Internațională a Muncii
OSHA	- Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă
PCA	- Acordului de Parteneriat și Cooperare
UE	- Uniunea Europeană

Introducere

Prin acest studiu ne propunem o scanare obiectivă și echidistantă a situației actuale în domeniul securității și sănătății în muncă în condițiile recente reforme a organelor cu funcții de control, implementată de către Ministerul Economiei și Infrastructurii.

Reamintim că această reformă a fost lansată la inițiativa partidului de guvernământ, cu scopul de a diminua abuzurile asupra mediului de afaceri, prin crearea unei relații prietenoase, care stimulează și protejează libera inițiativă.

Astfel, până la finele anului urmau să se facă ultimele ajustări de cadre funcționale în noile instituții create (care au fost reduse de la 58 la 18, din care 13 organe de control și alte 5 autorități publice¹), pentru ca începând cu anul 2018 acestea să activeze conform noilor prevederi. Printre beneficiile declarate ale reformei guvernamentale în domeniul reorganizării controlului de stat s-au numărat:

- micșorarea numărului organelor de control într-un domeniu de activitate, prin care se va micșora presiunea asupra mediului de afaceri;
- promovarea unei politici unice de control din partea autorităților statului și stabilirea unei singure politici pentru fiecare domeniu, ca mediul de afaceri să primească un mesaj exact din partea autorităților statului;
- obținerea de optimizări financiare și de infrastructură, care să influențeze benefic bugetul de stat.

Chiar dacă cele enunțate poartă un caracter nobil și sunt îndreptate spre stimularea mediului de afaceri, așa domeniu important cum este securitatea și sănătatea în muncă a fost cel mai mult afectat în rezultatul transferului de la Inspectoratul de Stat al Muncii al competențelor de control privind activitatea de inspecție a securității și sănătății în muncă către alte 10 autorități competente în domeniul siguranței ocupaționale.

Astfel, se creează o situație confuză, când Guvernul

în încercarea de a diminua presiunea controalelor asupra antreprenoriatului, ca urmare a reformei date, ar putea ajunge la multiplicarea numărului de autorități care vor exercita controlul pe unul și același domeniu.

Ba mai mult, aceste entități cu împuterniciri noi de control vor genera o majorare de cheltuieli din bugetul de stat, iar în condițiile în care o întreprindere desfășoară două sau mai multe genuri de activități, va fi supusă unui control dublu sau triplu din partea autorităților competente. De exemplu, pentru o companie navală care desfășoară activitate de transportare a substanțelor organice și îngrășămintelor minerale din portul Giurgiulești de-a lungul râului Prut, în cazul unui accident de muncă, această companie va fi supusă controlului din partea a cel puțin trei autorități de stat: Agenția Navală, pentru că este o companie din domeniu, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, în cazul unui accident de muncă cu soldarea scurgerii substanțelor biochimice din rezervoarele navei accidentate, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, pentru a stabili dacă nava accidentată a corespuns tuturor cerințelor tehnice, de securitate și sănătate în muncă etc.

Fiecare din aceste trei agenții va solicita de la conducerea companiei maritime documente ce țin de relația de muncă: contractul individual de muncă, fișa postului, fișele personale de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă pentru toți angajații, ordine de numire a persoanelor responsabile de securitatea și sănătatea în muncă la unitate, certificate privind instruirea persoanelor responsabile în domeniul securității și sănătății în muncă, planul de acțiune în caz de pericol grav și imediat, instrucțiuni de securitate și sănătate în muncă pentru toate funcțiile și lucrările desfășurate pe navă, registrul de înregistrare a instrucțiunilor de securitate și sănătate în muncă etc. Unele dintre aceste documente țin, în fond, de competența Inspectoratului de Stat al Muncii.

Făcând abstracție de beneficiile declarate ale reformei guvernamentale în domeniul reorganizării controlului de stat, este necesar de a examina potențialul reformei în sine, precum și calitatea procesului de tranziție a competențelor Inspectoratului de

¹ Raportul anual 2017 al Comitetului Economic pe lângă Prim-ministrul RM, <https://consecon.gov.md/category/raport-anual/> (accesat la 01.04.2018)

Stat al Muncii privind controlul de stat în domeniul securității și sănătății muncii către cele 10 autorități competente în domeniul siguranței ocupaționale. Or, noțiunea de reformă presupune un proces de schimbare (în bine) care să răspundă provocărilor și exigențelor din acel domeniu. În caz contrar, apare o

situație de regresie și agravare în domeniul securității și sănătății în muncă, unde drepturile constituționale (art. 43, alin. 2) ale angajaților la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, la apărarea vieții, sănătății, integrității fizice și psihice a lucrătorilor pot fi compromise.

Context general

Toți lucrătorii – indiferent de meseria practică și de specificul activității desfășurate la locul de muncă – sunt expuși unor riscuri profesionale. Acestea pot fi însă limitate, cu ajutorul unor măsuri pe care angajatorul trebuie să le întreprindă, iar angajatul să le respecte, în corespundere cu legislația muncii.

Securitatea și sănătatea în muncă se referă la sistemul de măsuri luate pentru a controla riscurile de vătămare și îmbolnăvire a lucrătorului, ca urmare a activității sale profesionale. Dreptul la muncă și la protecția muncii a salariaților din Republica Moldova sunt ocrotite de stat, fapt consfințit în Constituția Republicii Moldova și în Codul muncii.

Potrivit art.1 din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10.07.2008², securitatea și sănătatea în muncă reprezintă un „ansamblu de activități având ca scop asigurarea celor mai bune condiții de lucru, apărarea vieții, sănătății, integrității fizice și psihice a lucrătorilor”.

Securitatea și sănătatea în muncă are un caracter preventiv, menirea ei fiind preîntâmpinarea producerii accidentelor de muncă. Crearea unui mediu de muncă controlat implică îmbunătățirea cunoașterii riscurilor de către toți cei implicați în procesul de muncă. Numeroasele accidente și boli profesionale produse și soldate cu vătămarea fizică sau chiar cu decesul lucrătorilor la locul de muncă au condiționat elaborarea unui cadru legal, care obligă angajatorul să organizeze lucrările în siguranță.

Iar pe măsură ce s-au stabilit norme de securitate și sănătate în muncă, au fost stabilite sancțiuni atât pentru angajatorii care nu-și respectă obligațiile legale în domeniu, cât și pentru lucrătorii care ignoră măsurile de securitate și sănătate în muncă organizate de angajatori.

Securitatea și sănătatea în muncă reprezintă o totalitate de acte normative menite să asigure condiții de muncă sigure pentru viața și sănătatea lucrătorului și să reglementeze relațiile referitoare la securitatea și igiena muncii. Cadru legal ce reglementează securitatea și sănătatea muncii în Republica Moldova este reprezentat de Codul muncii³ (Titlul IX, inclusiv alte articole), Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10.07.2008 ale căror norme metodologice de aplicare s-au aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 05.02.2009 cu privire la Regulamentul privind modul de organizare a activității de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, Legea nr.140-XV din 10.05.2001 cu privire la Inspectoratul de Stat al Muncii, Legea nr.756-XIV din 24.12.1999⁴ asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale, Hotărârea Guvernului nr.513 din 11.08.1993⁵ privind aprobarea Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizații și instituții a indemnizației unice pentru pierderea capacității de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau a unei afecțiuni profesionale și alte acte normative ce țin de cerințele minime în domeniul securității și sănătății în muncă, regulamente etc.

² Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10.07.2008. În: Monitorul Oficial al RM, nr. 143-144 din 05.08.2008, <http://lex.justice.md/viewdoc.php?id=328774> (accesat la 01.04.2018)

³ Codul Muncii al RM nr. 154 din 28.03.2003. În: Monitorul Oficial al RM nr. 159-162 din 29.07.2003, <http://lex.justice.md/md/326757/> (accesat la 01.04.2018)

⁴ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=330698> (accesat la 01.04.2018)

⁵ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=296415> (accesat la 01.04.2018)

Beneficiile respectării normelor de securitate și sănătate în muncă

Atunci când lucrătorii își desfășoară în siguranță activitatea, angajatorul nu are decât de câștigat. În primul rând, productivitatea unității sale va crește, având în vedere că toți lucrătorii vor fi capabili să își

îndeplinească sarcinile de muncă. Imaginea unității se va îmbunătăți ca urmare a creșterii responsabilității sociale a angajatorului.

Respectarea normelor de securitate și sănătate în muncă va fi benefică și pentru buget, care, pe termen lung, va avea de câștigat, dacă unitatea va reuși să prevină accidentele de muncă și îmbolnăvirile profesionale. Nu în ultimul rând, știindu-se în siguranță, lucrătorii vor fi mai productivi, iar fluctuația de personal înregistrată la nivelul unității va scădea.

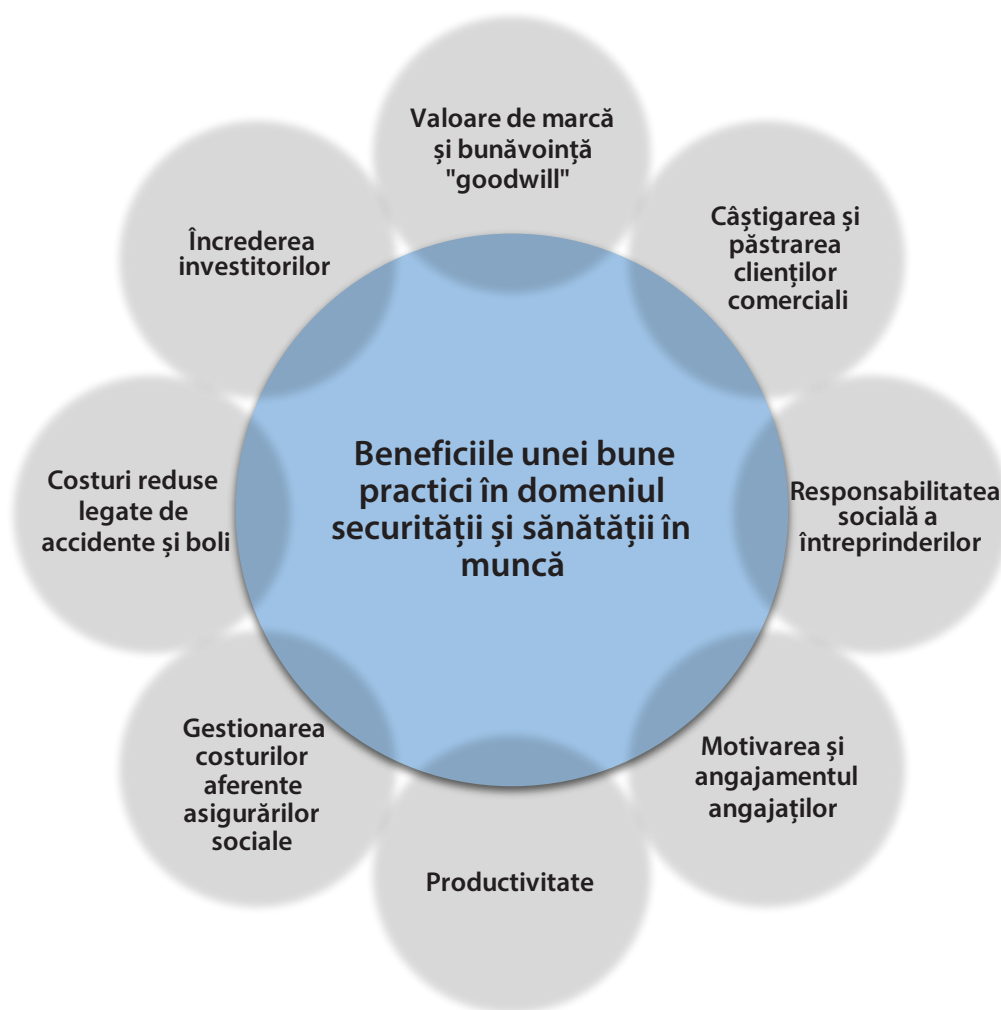

Figura 1

Experiența internațională demonstrează că fiecare euro investit în securitatea și sănătatea în muncă de un angajator va produce un câștig de 2,2 euro în viitor⁶

Evitarea pierderilor și întreruperilor de producție, concediilor medicale, deteriorării echipamentelor și a imaginii întreprinderii, dar și evitarea costurilor administrative și

juridice sunt doar câteva dintre posibilele beneficii pe care companiile le pot obține de pe urma reducerii accidentelor de muncă și a bolilor profesionale (Fig. 1)⁷.

⁶ Research Report: The return on prevention: Calculating the costs and benefits of investments in occupational safety and health in companies. International Social Security Association, 2011, p.7, <https://www.international-social-security-association.org/-/media/international-social-security-association/files/resources/international-medical-and-occupational-health/the-return-on-prevention--costs-and-benefits-of-investments-in-occupational-health.pdf?la=en> (accesat la 02.04.2018)

⁷ Securitatea și sănătatea în muncă ne privesc pe toți: orientări practice pentru angajatori. Comisia Europeană. Direcția Generală Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune Unitatea B.3, 2016, p.5, <https://www.inspectiamuncii.ro/documents/66402/267740/KE-05-16-096-RO-N.pdf/e7d06362-2703-4bec-b778-1fc2472f4afe> (accesat la 02.04.2018)

O analiză a activității Inspectoratului de Stat al Muncii până la reforma guvernamentală în domeniul reorganizării controlului de stat

Inspectoratul de Stat al Muncii (ISM), ca organ de control de stat, își are începutul în anul 1992 prin formarea Departamentului Protecției Muncii pe lângă Ministerul Protecției Sociale și Familiei al Republicii Moldova, iar din 1998 Inspectoratul de Stat pentru Protecția Muncii pe lângă Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei⁸.

Republica Moldova, în calitate de stat membru al Organizației Internaționale a Muncii (OIM), a aderat la normele de drept internațional și a ratificat un șir de Convenții ale OIM. Printre acestea se numără Convenția nr.81 privind inspecția muncii în industrie și comerț⁹, ratificată de Parlament la 26 septembrie 1995, și Convenția nr.129 privind inspecția muncii în agricultură, ratificată la 26 septembrie 1997¹⁰.

În corespundere cu cerințele Convențiilor OIM și în scopul armonizării legislației naționale cu normele de drept internațional și a legislației Comunității Statelor Europene, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat la 10 mai 2001 Legea nr.140-XV privind Inspecția Muncii¹¹. Prin Legea nr.139 din 14 iunie 2013¹² denumirea instituției a fost modificată în ISM.

Până la introducerea de la finele lunii aprilie 2017 a modificărilor legislative privind reorganizarea controlului de stat, obiectivul principal al ISM era asigurarea aplicării dispozițiilor legislației muncii, inclusiv în domeniul securității și sănătății în muncă.

Pentru atingerea acestui obiectiv, ISM exercita controlul de stat asupra respectării actelor legislative și a

altor acte normative în domeniul muncii la întreprinderi, instituții și organizații, cu orice tip de proprietate și formă juridică de organizare, la persoane fizice care angajează salariați, precum și la autoritățile administrației publice centrale și locale, și întreprindea acțiuni în vederea prevenirii și combaterii ilegalităților din acest domeniu.

Începând cu 27 octombrie 2017, conform noilor modificări legislative¹³, Inspectoratului i-a fost limitată funcția de control de stat, care s-a redus doar la respectarea actelor legislative și a altor acte normative în domeniul raporturilor de muncă, **cu excepția securității și sănătății în muncă**.

Analiza datelor Biroului Național de Statistică, precum și a rapoartelor anuale de activitate ale ISM cu privire la accidente de muncă, denotă o situație îngrijorătoare, caracterizată prin încălcări sistematice ale cerințelor securității și sănătății în muncă. Aceste abateri generează o lipsă de securitate nu doar pentru angajați, ci și pentru angajatori.

Nu poate fi contestat rolul și aportul însemnat al ISM, din momentul constituirii instituției până în prezent, în ceea ce privește controlul de stat al securității și sănătății în muncă. Or, gradul de realizare reglementată a relațiilor de muncă, securității și sănătății în muncă reprezintă unul din cei mai elocvenți indicatori ai nivelului calității vieții în orice stat. Astfel, intervenția oportună (planificată și inopinată) a inspectorilor ISM în prevenirea riscurilor profesionale în cadrul entităților supuse controlului de stat a generat o anumită disciplinare în domeniul organizării și desfășurării activităților de protecție a lucrătorilor, fapt justificat și prin date statistice (Tabelul 1).

Dacă acum zece ani numărul accidentelor de muncă era de **595** pe an, atunci către anul 2016 acest indicator s-a redus cu **cca. 38%**. Totuși, situația s-a complicat în aprilie 2016, când a fost introdus moratoriul de stat asupra controlului la întreprinderi¹⁴.

⁸ Inspectoratul de Stat al Muncii, <http://www.ism.gov.md/ro/content/istorie> (accesat la 02.04.2018)

⁹ Convențiile Organizației Internaționale a Muncii din domeniul muncii ratificate de către Parlamentul Republicii Moldova, <http://ism.gov.md/ro/legisla%C5%A3ia> (accesat la 03.04.2018)

¹⁰ Ibidem

¹¹ Legea privind Inspecția Muncii nr.140-XV din 10.05.2001; În: Monitorul Oficial al RM nr.68-71/505 din 29.06.2001, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=312768> (accesat la 03.04.2018)

¹² Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.139 din 14.07.2013; În: Monitorul Oficial al RM nr.152-158 din 19.07.2013, <http://lex.justice.md/md/348789/> (accesat la 03.04.2018)

¹³ Art. XXXVI, Legea nr.185 din 21.09.2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative; În: Monitorul Oficial al RM nr.371-382 din 27.10.2017, <http://lex.justice.md/md/371983/> (accesat la 05.04.2018)

¹⁴ Legea privind moratoriul asupra controlului de stat nr.18 din 04.03.2016; În: Monitorul Oficial al RM nr.78-89 din 01.04.2016, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=363995> (accesat la 05.04.2018)

TABELUL 1. Numărul accidentelor de muncă comunicate

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017 ¹⁵
Numărul victimelor accidentelor	595	540	711	569	452	425	599	525	441	449	417
Rata accidentelor de muncă, %	0,78	0,71	0,97	0,96	0,76	0,72	1,03	0,91	0,76	0,66	-
<i>din care, mortale</i>	0,071	0,053	0,050	0,066	0,046	0,034	0,062	0,059	0,057	0,052	-
Numărul salariaților în economia națională¹⁶	-	-	-	-	-	-	729692	723549	717071	715527	-

Sursa: elaborat de către autor în baza datelor Anuarelor statistice ale BNS (anii 2007-2016)¹⁷ și Raportului ISM pentru 2017

Statistica demonstrează punctele slabe ale modificărilor la legislație operate. Dacă, în 2015 au fost cercetate 4 accidente de muncă din anii precedenți, iar în 2016 - 8, atunci în 2017, a fost cercetat **doar unul**¹⁸. Respectiv, în anul 2017 au fost comunicate **417** accidente.

Pornind de la ideea că Guvernul Republicii Moldova a decis reorganizarea controlului de stat din considerentul diminuării abuzurilor asupra mediului de afaceri, este necesar de a trece în revistă factorii care au determinat luarea unei astfel de decizii, cum ar

fi indicatorii ce se referă la **numărul de controale** privind respectarea legislației în domeniul muncii, precum și **numărul de petiții** în baza cărora au fost inițiate controalele respective (Tabelul 2).

Se observă că pe parcursul ultimilor zece ani numărul de controale privind respectarea legislației în domeniul muncii a scăzut cu **30%** (4458 de controale în 2016), și **cu încă 22%** pe perioada anului 2017, ceea ce se explică prin introducerea moratorului asupra controlului de stat în 2016 și limitării funcției de control a ISM de la finele lunii aprilie 2017.

TABELUL 2. Numărul controalelor realizate de ISM

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Numărul de controale privind respectarea legislației în domeniul muncii,	6362	7739	7073	6891	6547	6510	6209	6686	6933	4458	3479
<i>din care în domeniul securității și sănătății în muncă</i>	2974	3618	3548	3440	3200	3419	3087	2971	3130	2092	-
Numărul de petiții,	2365	2820	3552	3461	3150	4150	4208	3979	3985	3487	3408
<i>de la persoane fizice</i>	-	-	-	-	-	3311	3355	3067	2884	2537	2418
<i>din partea APC și APL</i>	-	-	-	-	-	794	853	912	1101	950	990
<i>ponderea petițiilor, care au semnalizat cercetarea accidentelor din câmpul muncii</i>	-	-	-	2%	-	-	2%	1%	1%	1%	1%

Sursa: elaborat de către autor în baza datelor Rapoartelor anuale ale ISM¹⁹

¹⁵ Raportul privind activitatea Inspectoratului de Stat al Muncii în anul 2017, <http://www.ism.gov.md/ro/content/raport-anual> (accesat la 03.04.2018)

¹⁶ Biroul Național de Statistică. Metadate: Numărul salariaților pe activități economice, sectoare și sexe, 2013-2016, http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_03%20FM_SAL020/SAL020100.px/table/tableViewLayout1/?rxid=5aad211e-2f63-43c6-9796-f49f4cefe6cf

¹⁷ Anuarul Statistic al Republicii Moldova, 2017, <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&> (accesat la 05.04.2018)

¹⁸ Securitatea și sănătatea în muncă, prioritară în activitatea sindicatelor. Vocea Poporului, nr.39 din 20.11.2017, p.2, <http://vocea.md/securitatea-si-sanatatea-in-munca-prioritar-in-activitatea-sindicatelor/> (accesat la 05.04.2018)

¹⁹ Inspectoratul de Stat al Muncii, Rapoarte anuale, <http://www.ism.gov.md/ro/content/raport-anual> (accesat la 05.04.2018)

În același context, numărul de controale în domeniul securității și sănătății în muncă, pe parcursul ultimilor 10 ani, a rămas același – în medie a variat la cca. **3300** (media aritmetică). Se constată că aceste controale au vizat, în mare parte, sectorul construcțiilor, care în ultima perioadă înregistrează o dezvoltare ascendentă în economia națională.

Dacă să analizăm numărul de petiții în baza cărora ISM a inițiat controale la entitățile vizate, din anul 2015 se observă o descreștere constantă a numărului de petiții, în mediu cu 550 (Tabelul 2). Potrivit Raportului anual de activitate al ISM pentru 2017²⁰, în mare parte, petițiile au vizat următoarele cazuri:

- ✓ **45%** - salarizare;
- ✓ **9%** - concediere/reducere a personalului;
- ✓ **6%** - munca nedeclarată;
- ✓ **2%** - încălcarea regimului de muncă;
- ✓ **1%** - accidentare la locul de muncă.

Așadar, datele statistice denotă că ponderea petițiilor, care au sesizat cercetarea accidentelor de muncă pentru perioada anilor 2014-2017 a constituit **doar 1%** din numărul total de petiții (Tabelul 2).

Nu mai puțin relevantă este analiza dinamicii victimelor accidentelor mortale și grave. Anual, numărul mediu al victimelor accidentelor mortale ajunge în jurul cifrei **40** (media aritmetică). Din anul 2014 se atestă o diminuare a cazurilor mortale, în 2017 fiind înregistrate **33** de astfel de cazuri față de 40 în 2013 (Tabelul 3).

Aceeași tendință se înregistrează și la indicatorul *ratei accidentelor mortale*, care reprezintă raportul dintre

numărul accidentelor mortale în perioada respectivă și numărul total de salariați, exprimat în procente. Pe parcursul ultimilor patru ani se atestă o diminuare a acestei rate - de la 0,062% în anul 2013 la 0,052% în 2016 (Tabelul 1). Această evoluție se explică prin diminuarea numărului de salariați în economia națională raportat la numărul victimelor accidentelor mortale pe parcursul ultimilor ani.

Generalizând cele menționate, se constată că până la introducerea reformei de reorganizare a controlului de stat, ISM și-a desfășurat atribuțiile de control în domeniul securității și sănătății muncii, având un randament pozitiv în evaluarea și prevenirea riscurilor.

Odată cu introducerea moratorului de stat asupra controlului la întreprinderi (pe o perioadă de 6 luni în anul 2016) și a transferării competențelor de control privind securitatea și sănătatea în muncă de la ISM către alte 10 autorități competente (în anul 2017), situația a înregistrat un regres malign.

Datele analizate mai sus arată că politica propusă de a reduce presiunea asupra mediului de afaceri, prin retragerea de la ISM a atribuțiilor de inspecție în domeniul securității și sănătății în muncă, nu-și găsește justificare. Analiza în retrospectivă a numărului de controale indică o tendință invariabilă, astfel nu putem afirma despre existența unui abuz de control din partea statului.

Din contra, funcționarea propriu-zisă a reformei date poate genera riscul dublării sau chiar triplării numărului de controale din partea organelor, în condițiile în care o întreprindere desfășoară două sau mai multe genuri de activitate, iar aceasta va determina cheltuieli suplimentare pentru bugetul public.

TABELUL 3. Numărul victimelor accidentelor mortale/grave

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Numărul victimelor accidentelor mortale	52	45	29	50	41	32	40	42	33	36	33
Numărul victimelor accidentelor grave	111	116	103	83	81	71	89	67	54	39	38

Sursa: elaborat de către autor în baza datelor Anuarelor statistice ale BNS (anii 2007-2016)²¹ și a Raportului de activitate ISM pentru anul 2017

²⁰ Raportul privind activitatea Inspectoratului de Stat al Muncii în anul 2017, [http://www.ism.gov.md/ro/content/raport-anual\(accesat la 03.04.2018\)](http://www.ism.gov.md/ro/content/raport-anual(accesat la 03.04.2018))

²¹ Anuarul Statistic al Republicii Moldova, 2017, <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&id=21> (accesat la 05.04.2018)

Situația actuală postreformă în domeniul securității și sănătății în muncă

În aprilie 2017, Ministerul Economiei de atunci anunța despre implementarea reformei sistemului de inspecție a muncii²². Potrivit oficialilor de la Ministerul Economiei, această politică este parte a unei reforme majore, întreprinsă în scopul reducerii sarcinilor administrative pentru întreprinderi, ale cărei obiective sunt:

- eficientizarea procedurilor de control;
- tranziția la sistemul de controale bazate pe riscuri;
- eliminarea cerințelor de controale de stat care se suprapun;
- punerea în aplicare a principiului existenței unei singure agenții de control per sector/produs.

Astfel, prin Legea nr.185 din 21 septembrie 2017²³, au fost operate modificări și completări la un șir de acte legislative, printre care și Legea securității și sănătății în muncă nr.186 din 10 iulie 2008 și Legea nr.140 din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii.

Aceste modificări au vizat ISM, care, începând cu 27 octombrie 2017, nu mai exercită controlul în domeniul securității și sănătății în muncă și nici nu mai cercetează accidentele de muncă. Aceste atribuții au fost transferate de la ISM către zece autorități competente în domeniul siguranței ocupaționale, și anume:

1. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA);
2. Agenția pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței (APCSP);
3. Agenția pentru Supraveghere Tehnică (AST);
4. Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP);
5. Inspectoratul pentru Protecția Mediului (IPM);
6. Agenția Națională Transport Auto (ANTA);
7. Autoritatea Aeronautică Civilă (AAC);

8. Agenția Navală (AN);
9. Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE);
10. Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI).

Aceste agenții urmează să monitorizeze aspectele aferente siguranței ocupaționale pentru întreprinderile reglementate de legislație în domeniul dat. Inspectorii de muncă din cadrul autorităților competente au atribuții specifice pentru realizarea controlului respectării legislației securității și sănătății în muncă în unitățile din domeniul lor de competență.

În ceea ce privește ISM, aceștia îi revine monitorizarea asupra controlului de stat al respectării legislației cu privire la securitatea și sănătatea în muncă, efectuat de inspectorii de muncă din cadrul autorităților competente în domeniul siguranței ocupaționale.

Carențe în procesul de transferare a competențelor de control în securitatea și sănătatea în muncă de la ISM către alte autorități competente

Buna practică internațională aplică algoritmul avansării și lărgirii competențelor inspectoratelor de profil pentru a acoperi toate exigențele de pe palierul securității și sănătății în muncă. Respectiv, în economiile naționale dezvoltate există o autoritate unică responsabilă de controlul respectării normelor de securitate și sănătate în muncă, care cooperează cu alte agenții de profil responsabile de relațiile în muncă. Astfel există o inspecție integrată dintre toate autoritățile cu competențe de control,

²² Calmîc dezvăluie elemente ale reformei anunțate de Filip. Ce ministere ar putea fi comasate și câte instituții de control vom avea, http://www.realitatea.md/calmic-dezvaluie-elemente-ale-reformei-anun-ate-de-filip-ce-ministere-ar-putea-fi-comasate-i-cate-institu-ii-de-control-vom-avea-video_38450.html (accesat la 05.04.2018)

²³ Art. XXXVI, Legea nr.185 din 21.09.2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative; În: Monitorul Oficial al RM nr.371-382 din 27.10.2017, <http://lex.justice.md/md/371983/> (accesat la 08.04.2018)

ce permite o consecvență și coordonare optimă a măsurilor întreprinse de acestea în domeniul muncii, fără a genera presiuni de inspectare asupra mediului de afaceri etc.

Procesul de limitare a competențelor de control ale ISM privind securitatea și sănătatea în muncă și de-

legarea acestor împuterniciri către 10 autorități, constituie un model unic atât în Europa, cât și în toată lumea. Privită din perspectiva experiențelor altor țări, această reorganizare a ISM poate duce la exemplul trist al **Georgiei**, a cărei realitate în domeniul siguranței ocupaționale al angajaților este destul de sumbră (Boxa 1).

BOXA 1

Multe angajamente deja semnate în cadrul Acordului de Parteneriat și Cooperare (PCA) din 1996 în domeniul securității și sănătății în muncă nu au fost niciodată implementate de partea georgiană. Rata mortalității la locul de muncă este de peste 3 ori mai mare decât media UE-28²⁴. În perioada anilor 2007-2016, în Georgia, au decedat 416 de persoane din cauza rănilor provocate de muncă, iar 716 au suferit vătămări corporale grave²⁵.

Federația Sindicatelor din Georgia de mai mulți ani solicită guvernului să ratifice Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr.81 privind inspectia muncii în industrie și comerț, precum și de a crea o inspectie publică eficientă. Sindicaliștii se pronunță pentru reformarea actualului Minister al Muncii, Sănătății și Protecției Sociale prin separarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, ca o entitate autonomă în organigrama Executivului.

Această solicitare a fost generată de haosul dispersării funcțiilor de control în domeniul securității și sănătății în muncă către diferite ministere (o parte către Ministerul Muncii, Sănătății și Protecției Sociale, o altă parte către Ministerul Economiei și Dezvoltării Durabile și o altă parte către Ministerul Educației și Științei). **Potrivit Convenției OIM nr.81, controlul și supravegherea sistemului de inspectie a muncii se îndeplinește doar de o singură autoritate centrală.**

Problema dată a revenit în actualitate după ce patru muncitori au murit în mina din Tkibuli în luna mai 2017²⁶. Reprezentanții societății civile și ai sindicatelor au discutat în mod activ despre necesitatea de a întări controlul asupra condițiilor de muncă, în special în industriile periculoase.

La polul opus se situează **România** – un exemplu bun de urmat, unde **Inspekția Muncii** este unicul organ de specialitate al administrației publice centrale în subordinea Ministerului Muncii și Justiției Sociale, care îndeplinește funcția de autoritate de stat, prin care asigură exercitarea controlului în domeniile relațiilor de muncă, securității și sănătății în muncă și supravegherii pieței.

Chiar de la apariția primelor semnale privind oportunitatea implementării reformei date, Guvernul RM nu a aplicat procedura de consultare activă cu actorii interesați în domeniul securității și sănătății în muncă. Această problemă pusă pe agenda Ministerului Economiei a vizat optimizarea cheltuielilor bugetare, dar nu și consolidarea politicilor în domeniul securității și sănătății în muncă.

În condițiile date, Ministerul Economiei trebuia să efectueze studii de fezabilitate și să vină cu modificările organizaționale și de infrastructură în conformitate cu prevederile **Convenției nr. 81/1947 privind inspectia muncii în industrie și comerț (ratificată de RM în anul 1996)** și **Convenției nr. 129/1969 privind inspectia muncii în agricultură (ratificată de RM în anul 1997)**.

²⁴ EUROSTAT. Accidents at work statistics, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Accidents_at_work_statistics (accesat la 10.04.2018)

²⁵ В Грузии появится закон о «О безопасности труда», <https://sputnik-georgia.ru/georgia/20170628/236449686/V-Gruzii-pojavitsja-zakon-O-bezopasnosti-truda.html> (accesat la 10.04.2018)

²⁶ Public Defender's Statement on Death of Miners, <http://www.ombudsman.ge/en/news/public-defenders-statement-on-death-of-miners-page> (accesat la 10.04.2018)

În procesul de transferare a competențelor de control ale ISM către cele 10 autorități competente s-au constatat următoarele deficiențe:

1. Prevederile Convențiilor indică expres că sistemul de inspecție a muncii se află sub supravegherea și controlul doar al unei autorități centrale, or, din anul 2018 această clauză este deja compromisă.
2. Se atestă absența unui mecanism fiabil privind coordonarea acțiunilor și măsurilor întreprinse de către cele 10 autorități competente în ceea ce privește activitatea de inspecție în domeniul securității și sănătății în muncă, precum și lipsa conlucrării între ISM și cele 10 autorități.
3. Nu toate agențiile dispun de personal angajat și instruit în domeniul securității și sănătății în muncă. Personalul transferat în cadrul autorităților competente desfășoară activități de control de bază proprii

domeniilor de activitate a autorităților, iar atribuțiile de control în domeniul securității și sănătății în muncă sunt atribuite ca funcții suplimentare. Începând cu 27 octombrie 2017, din momentul publicării legii privind constituirea autorităților competente în domeniul siguranței ocupaționale²⁷, aceste autorități nu au efectuat cercetarea accidentelor de muncă din domeniul lor de competență.

4. Se atestă tergiversarea procesului de optimizare a structurii și efectivului celor 10 autorități cu funcții de control din statele de personal ale ISM. În rezultatul interviuării funcționarilor publici din cadrul ISM, s-a stabilit că la 01 martie 2018 din cele **36 de unități** de personal abilitate cu funcții de control în domeniul securității și sănătății în muncă au fost transferate, conform *Tabelului 4*, următoarele unități:

TABELUL 4. Repartizarea unităților/inspectorilor și eficiența funcționalității entităților de control

Denumirea entității	Nr. de unități transferate de la ISM către autoritățile competente	Nr. de inspectorii transferați de la ISM	Domeniul de ocupație, la moment	Funcționalitatea în siguranța ocupațională
Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	10	9	Sunt încadrați în alte funcții decât inspectorii de muncă	nefuncțională
Agencia Națională pentru Sănătate Publică	4	-		nefuncțională
Agencia Națională pentru Protecția Consumatorilor și Supravegherea Pieței	4	3	Sunt încadrați cu atribuții de control în domeniul securității și sănătății în muncă	nefuncțională
Inspectoratul pentru Protecția Mediului	4	-		nefuncțională
Agencia Națională Transport Auto	4	4	Sunt încadrați în alte funcții decât inspectorii de muncă	nefuncțională
Autoritatea Aeronautică Civilă	-	-		nefuncțională
Agencia Navală	-	-		nefuncțională
Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică	-	-		nefuncțională
Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	-	-	Aceste persoane n-au funcții de inspectorii de muncă	nefuncțională
Agencia pentru Supraveghere Tehnică	10	2	Sunt încadrați în alte funcții decât inspectorii de muncă	nefuncțională
Total	36	18		

Sursa: elaborat de către autor în baza datelor notelor informative ale ISM și observațiilor CNSM

²⁷ Art. XXXVI, Legea nr.185 din 21.09.2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative; În: Monitorul Oficial al RM nr.371-382 din 27.10.2017, <http://lex.justice.md/md/371983/> (accesat la 10.04.2018)

Din datele tabelului vedem că din cele 10 autorități competente, nici una nu este funcțională în domeniul siguranței ocupaționale. Până în prezent doar 4 autorități competente dispun de *Regulamente de organizare și funcționare* și au determinat atribuțiile de control în domeniul siguranței ocupaționale. Acestea sunt: AST, APC, ANSP, ANTA. Celelalte 6 autorități competente nu au nici Regulament de organizare și funcționare, și nici personal angajat în func-

ția de inspector de muncă cu atribuții în domeniul securității și sănătății în muncă.

În rezultatul acestor transferuri, pe de o parte, s-a diminuat capacitatea funcțională a ISM (vezi Boxa 2), iar pe de altă parte, nu s-a asigurat potențialul siguranței ocupaționale în celelalte 10 autorități competente, fapt care poate compromite calitatea inspecției securității și sănătății în muncă.

BOXA 2

Conform Hotărârii Guvernului RM nr.788 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului de Stat al Muncii²⁸, la 01.01.2017, efectivul-limită al ISM constituia **109 inspectori**, de facto activau **97** de inspectori, urmând să se reducă la **73 de unități**²⁹; pe parcursul anului s-au angajat **4 persoane** și s-au eliberat **37 de persoane** (inclusiv prin transfer la acele 10 autorități competente).

5. Conform datelor prezentate de către Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM), în perioada 01 ianuarie – 30 martie 2018, Inspectoratului de Stat al Muncii i-au fost comunicate **95 evenimente** de accidentare a lucrătorilor la locul de muncă, dintre care:

- **11 cazuri** cu caracter **mortal** în urma cărora și-au pierdut viața **14 persoane**,
- **2 cazuri grave**,
- **82** de cazuri cu **incapacitate temporară de muncă** au fost cercetate de către comisiile întreprinderilor.

Studiind datele evenimentelor de accidentare a lucrătorilor în câmpul muncii comunicate, s-a stabilit un decalaj între accidente de muncă grave (2 cazuri) și cele cu incapacitate temporară de muncă (82 cazuri). Este îngrijorător faptul că, din lipsa controlului instituției abilitate, unele accidente de muncă cu caracter grav sunt clasificate ca accidente cu incapacitate temporară de muncă.

Din 26 septembrie 2017 și până în prezent, nu au fost întocmite procese-verbale de cercetare a accidentelor grave și mortale. Ca urmare, nici până în prezent, aceste accidente produse la locul de muncă nu

au fost cercetate de nicio autoritate competentă în domeniul siguranței ocupaționale. Pe când scopul cercetării accidentelor de muncă constă în determinarea obiectivă a circumstanțelor, cauzelor și încălcărilor actelor normative și altor reglementări, ce au condus la accidentarea salariaților, stabilirea persoanelor care au încălcat prevederile actelor normative și propunerea măsurilor corespunzătoare întru prevenirea unor evenimente de acest gen pe viitor.

Respectiv, din lipsa procesului verbal de cercetare a accidentului de muncă, persoanelor accidentate nu li se achită concediul medical, iar în cazul accidentelor de muncă mortale, succesorilor de drepturi nu li se achită indemnizația unică, în dependență de cauzele producerii accidentului de muncă.

Acest vacuum legislativ a condus la compromiterea proceselor de cercetare a accidentelor de muncă. Cauza constă în necesitatea modificării și completării Legii nr.140-XV din 10.05.2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii și Legii securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10.07.2008 (și asta în pofida faptului că la finele lunii februarie 2018 a fost modificată Hotărârea Guvernului nr.1361 din 22.12.2005 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de cercetare a accidentelor de muncă³⁰, iar atribuția de cercetare a accidentelor de muncă a fost atribuită din nou ISM).

²⁸ Hotărârea Guvernului RM nr.788 din 07.10.2013 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului de Stat al Muncii; În: Monitorul Oficial al RM nr.222-227 din 11.10.2013, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=349841> (accesat la 10.04.2018)

²⁹ Reforme în cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii. Vezi care sunt acestea, <https://jobs.diez.md/articles/reforme-in-cadrul-inspectoratului-de-stat-al-muncii-vezi-care-sunt-acestea> (accesat la 12.04.2018)

³⁰ Hotărârea Guvernului RM nr.1361 din 22.12.2005 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de cercetare a accidentelor de muncă; În: Monitorul Oficial al RM nr.67 din 28.02.2018, http://lex.justice.md/document_rom.php?id=1BAAE26A:69C4E2DA (accesat la 10.04.2018)

Deficiențe ale reformei guvernamentale menționate prin prisma angajamentului Republicii Moldova de a implementa prevederile Convențiilor Organizației Internaționale a Muncii

Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (AA RM-UE), semnat în anul 2014, stipulează că părțile s-au angajat să nu diminueze volumul drepturilor de protecție socială, să consolideze dialogul și să coopereze în vederea promovării Agendei muncii decente a Organizației Internaționale a Muncii ce ține de politicile de sporire a ocupării forței de muncă, securitatea și sănătatea la locul de muncă, dialogul social, protecția socială, incluziunea socială, egalitatea de șanse între femei și bărbați, contribuind astfel la crearea unui număr mai mare de locuri de muncă de o calitate mai bună, la reducerea sărăciei, la dezvoltarea durabilă și la îmbunătățirea calității vieții (art. 31 din AA RM-UE).

Din cele 26 de Directive care au fost incluse în Anexa 3 din Acordul de Asociere RM-UE³¹, la momentul actual, în legislația națională au fost transpuse **13 Directive ale UE** în domeniul securității și sănătății în muncă, la care însă, nu ne vom opri în cadrul acestei analize.

Transpunerea Directivelor sus-menționate a avut ca efect ajustarea legislației naționale la acquis-ul comunitar în domeniul securității și sănătății în muncă și sporirea nivelului de protecție juridică a salariaților.

În pofida Implementării celor 13 Directive ale UE, societatea civilă, sindicalistii, patronatul și specialiștii ISM atestă o implementare insuficientă a reformei instituțiilor cu atribuții de control în domeniul dat, Inspectoratul de Stat al Muncii fiind lipsit de atribuțiile activității de inspectare în domeniul securității și sănătății în muncă.

În acest context, CNSM a abordat în repetate rânduri și la diferite niveluri problemele ce țin de domeniul securității și sănătății în muncă și încălcarea dreptului constituțional al salariaților la protecția muncii.

De asemenea, au fost remise demersuri în adresa Guvernului și Parlamentului, subiectul dat fiind discutat și în cadrul ședinței Comisiei naționale de consultări și negocieri colective.

Mai mult decât atât, la 01 martie 2017, Ministerul Economiei de atunci a adresat Biroului Internațional al Muncii un demers prin care solicita avizul său privind conformitatea reformei sistemului național de inspecție a muncii propuse cu Standardele Internaționale de Muncă privind reorganizarea serviciilor de inspecție a muncii și integrarea acestora cu o serie de servicii de inspecție la nivel de ramură.

În consecință, în perioada 11-14 decembrie 2017, la Chișinău a avut loc o misiune de constatare a Echipii de suport tehnic pentru munca decentă din cadrul Biroului pentru Țările din Europa Centrală și de Est și Administrării Muncii, Inspecției Muncii și Direcției Sănătate și Securitate Ocupațională a OIM, cu participarea Coordonatorului Național al OIM în Republica Moldova și autoritățile competente în domeniul siguranței naționale.

În rezultatul dialogului cu părțile interesate, misiunea de constatare a OIM a întocmit o *Notă informativă privind reforma sistemului național de inspecție a muncii în Republica Moldova*³², care a fost inclusă în agenda de lucru a Conferinței Internaționale a Muncii (Sesiunea 107-a, anul 2018).

Pentru a avea o imagine clară și consolidată privind constatările echipei de experți OIM la subiectul dat, acestea au fost generalizate și reflectate în *Tabelul 5*. De menționat că constatările și recomandările experților au vizat modul în care trebuie aplicate convențiile OIM privind inspecția muncii, ratificate de Republica Moldova, și anume *Convenția nr. 81/1947 privind inspecția muncii în industrie și comerț (C81)* și *Convenția nr. 129/1969 privind inspecția muncii în agricultură (C129)*.

Reiterăm faptul că securitatea și sănătatea în muncă este un domeniu cărui Uniunea Europeană îi acordă o deosebită atenție. De asemenea, acest subiect este intens promovat de sindicate, aspecte prioritare și pentru statele europene, care au înființat Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă³³. În timp ce țările cu servicii medicale foarte dezvoltate raportează, anual, 3000-5000 de cazuri de boli

³¹ Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf>, p.620-626 (accesat la 13.04.2018)

³² Application of International Labour Standards 2018. Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations, REPORT III (Part A), International Labour Conference, 107th Session, 2018; p.443-446, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_617065.pdf (accesat la 18.04.2018)

³³ EU-OSHA, <https://osha.europa.eu/ro> (accesat la 16.04.2018)

TABELUL 5. Discordanță între noile modificări ale legislației naționale privind protecția muncii și prevederile Convențiilor OIM

N/o	Organizația Internațională a Muncii				Republica Moldova
	Problema/ chestiunea abordată	Prevederile Convențiilor	Observația OIM	Recomandările OIM	Legislația RM în care este reflectată problema/chestiunea abordată
1	Supravegherea și controlul sistemului de inspecție a muncii de către o autoritate centrală	art.4 C81 art.7 C129	- Modificările organizaționale se efectuează în conformitate cu prevederile C81 și C129, inclusiv articolele 4, 6, 9, 10, 11 și 16 din C81 și articolele 7, 8, 11, 14, 15 și 21 din C129 - Care sunt măsurile ce vor asigura alocarea resurselor bugetare și cele umane suficiente? - Care este numărul inspectorilor desemnați în autoritățile competente? - Care este numărul de controale efectuate de aceștia?	- supravegherea și controlul de către o autoritate centrală; - asigurarea coordonării între diversele autorități competente, în ceea ce privește inspecțiile legate de sănătatea și securitatea la locul de muncă, - coordonarea între aceste autorități și Inspectoratul de Stat al Muncii, - monitorizarea întreprinderilor care nu sunt acoperite de agențiile competente respective și, în special, acoperirea sectorului agricol.	- Legea nr. 185 din 21 septembrie 2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative; - Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008; - Legea nr. 140 din 10 mai 2001 privind Inspectoratul de Stat al Muncii.
2	Cooperarea cu sistemul judiciar și sancțiunile corespunzătoare pentru încălcarea prevederilor legale aplicabile de inspectorii de muncă	C81: art.5 (a) art.17 art.18 C129: art.12 al.(1) art.23 art.24	diminuarea semnificativă a numărului de rapoarte privind încălcarea dreptului comunitar transmise instanțelor în perioada 2012-2016	- furnizare de informații cu privire la rezultatul specific al rapoartelor privind încălcarea dreptului comunitar prezentate instanțelor de judecată, - de indicat decizia pronunțată, - au fost aplicate careva amenzi sau sancțiuni contravenționale?	
3	Controalele inopinate	art.12 C81 art.16 C129	probleme de compatibilitate cu art. 12 din C81, în ceea ce privește accesul inspectorilor de muncă la activități/verificări de control (incompatibilitate cu art. 18 și 19 din Legea nr. 131 din 08.06.2012)	OIM îndeamnă Guvernul să depună eforturi pentru a modifica Legea nr. 131 cu scopul de a se asigura că inspectorii de muncă sunt împuterniciți, în conformitate cu C81 și C129 de a efectua controale inopinate, fără notificare prealabilă,	art. 1, art. 18 alin. (2), art.19 din Legea nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător

N/o	Organizația Internațională a Muncii				Republica Moldova
	Problema/ chestiunea abordată	Prevederile Convențiilor	Observația OIM	Recomandările OIM	Legislația RM în care este reflectată problema/chestiunea abordată
				OIM solicită Guvernului să prezinte informații detaliate cu privire la măsurile întreprinse și să furnizeze o copie a tuturor textelor legislative, adoptate în acest sens.	
4	Confidențialitatea vizitei de control efectuate, ca urmare a unei sesizări/plângeri	C81: art.15 lit. (c) art.16 C129: art.20 lit. (c) art.21	în conformitate cu Legea nr. 131, întreprinderile recepționează delegația de control cu cinci zile în avans pentru toate vizitele de control, cu excepția celor neplanificate.	OIM menționează că pentru a garanta o mai bună confidențialitate cu privire la orice legătură între o sesizare și o activitate de control, este important de asigurat un număr suficient de controale inopinate, care au loc independent de reclamații/petiții sau accidente.	art.8 alin.(2) din Legea nr. 131 din 08.06.2012 ce se referă la recepționarea delegației de control cu 5 zile lucrătoare înainte de data începerii controlului
5	Efectuarea vizitelor de control ori de câte ori este necesar pentru a asigura aplicarea efectivă a dispozițiilor legale relevante	art.16 C81 art.21 C129	- limitările particulare privind desfășurarea controalelor neplanificate, prevăzute în art.19 din Legea nr. 131 au constituit un impediment în desfășurarea unor controale frecvente și amânunțite necesare pentru a asigura aplicarea efectivă a dispozițiilor legale relevante. - orice moratoriu impus pe Inspekția Muncii reprezintă o încălcare gravă a C81 și C129 (este vorba de moratoriul asupra controalelor de stat în perioada 01.04 – 30.09.2016)	- OIM îndeamnă Guvernul să întreprindă măsurile necesare (legislative) pentru a permite efectuarea vizitelor de control, în mod cât mai frecvent și amânunțit, precum și după necesitate, - Experții OIM solicită Guvernului să asigure faptul că, în viitor, nicio altă restricție, inclusiv moratorii cu privire la inspekția muncii, să nu fie impusă.	- Legea nr. 230 din 23.09.2016 privind modificarea și completarea unor acte legislative, care a eliminat posibilitatea efectuării vizitelor de control (ISM) ori de câte ori este necesar cu scopul de a asigura respectarea prevederilor legale privind securitatea și sănătatea în muncă, - art. 14 din Legea nr. 131 din 08.06.2012 care prevede că organul de control trebuie să planifice, maximum, o inspecție pe an.
6	Proceduri legale sau administrative prompte	art.17 C81 art.22 C129	art. 5 alin.(4) al Legii nr.131 din 08.06.2012 prevede că, în cazul încălcărilor minore, prescripțiile prevăzute de Legea cu privire la contravențiile administrative sau alte legi nu pot fi aplicate și, adițional, articolul 5 alin.(5) prevede că pot fi aplicate sancțiuni, însă nu pot fi aplicate măsuri restrictive.	art.17 C81 și art.22 C129 prevăd că, cu anumite excepții, inspectorii de muncă pot decide ca în locul intentării acțiunii sau recomandării efectuării urmăririi să dea avertismente sau îndrumări,	art.4 alin.(1) din Legea nr. 131 din 08.06.2012 prevede că controalele efectuate pe parcursul primilor trei ani de funcționare a unei companii/unui angajator sunt de natură consultativă,

N/o	Organizația Internațională a Muncii				Republica Moldova
	Problema/chestiunea abordată	Prevederile Convențiilor	Observația OIM	Recomandările OIM	Legislația RM în care este reflectată problema/chestiunea abordată
			ce înseamnă „măsură restrictivă”?	OIM recomandă ca Guvernul să ia măsuri (legislative) pentru ca inspectorii de muncă să poată iniția sau recomanda proceduri judiciare imediate.	art.5 alin.(4) din Legea nr. 131 din 08.06.2012 care menționează despre opțiunea adițională a aplicării contravențiilor pentru încălcări minore
7	Pregătirea profesională adecvată a inspectorilor muncii din agricultură	C129 art.9 alin.(3)	- absența informației cu privire la instruirea inspectorilor muncii, care se referă, în special, la atribuțiile care le revin în sectorul agricol, inclusiv numărul programelor de pregătire profesională organizate și numărul de inspectorii care au participat în cadrul acestor programe, precum și procesul subvenționării acestor instruirii, - nu există o decizie privind subvenționarea suplimentară a activităților de instruire, prevăzute pentru inspectorii de muncă.	- Potrivit art. 6 din C81 nr. 81 și art. 8 alin. 1 din C129, personalul inspecției din agricultură trebuie să fie format din funcționari publici al căror statut și condiții de serviciu să le asigure stabilitatea în funcție și să-i facă independenți față de orice schimbări de guvern și orice influență dăunătoare din afară, - OIM solicită informații suplimentare privind monitorizarea întreprinderilor care nu sunt acoperite de agențiile competente respective și, în special, acoperirea sectorului agricol și cel a muncii ziliere	

profesionale, în Republica Moldova sunt luate la evidență doar câteva cazuri (**în 2015 – 2; 2016 – 0; 2017 – 3**), în condițiile în care întreprinderile care respectă întocmai siguranța salariatului la locul de muncă pot fi numărate pe degete.

O situație absolut diferită o întâlnim în domeniul activităților necalificate cu caracter ocazional, desfășurate de către zilieri. Este cunoscut faptul că din veniturile obținute din activitatea necalificată cu caracter ocazional exercitată de către zilier nu se rețin contribuții de asigurări sociale de stat și nu se calculează primele de asigurare obligatorie de asistență medi-

cală în cotă procentuală. Zilierul are obligația de a se încadra singur în sistemul public de asigurări sociale obligatorii pe bază de contract individual încheiat cu Casa Națională de Asigurări Sociale (CNAS).

Conform Legii zilierilor nr.22 din 23.02.2018³⁴, angajatorul este obligat să țină Registrul de evidență a zilierilor, în care să înregistreze toate persoanele înainte de începerea activității acestora, precum și să transmită *Inspecției teritoriale de muncă* extrasul din Registrul vizat, atât în formă scrisă, cât și în format electronic. Dacă e să luăm în calcul numărul angajărilor neoficiale³⁵, această inițiativă este bi-

³⁴ Legea privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri nr.22 din 23.02.2018; În: Monitorul Oficial al RM nr.68-76 din 02.03.2018, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=374508> (accesat la 16.04.2018)

³⁵ În prezent, circa 30 % din populația ocupată a țării este încadrată în activități cu caracter ocazional, dintre aceștia 70 la sută sunt implicați în lucrări agri-cole. Vocea Poporului nr. 41 din 07.12.2017, <http://vocea.md/cate-ore-trebuie-sa-munceasca-un-zilier-si-cu-cat-sa-fie-platit/> (accesat la 16.04.2018)

nevenită, pe de o parte. Totuși, există pericolul ca angajatorii să renunțe la practica încheierii contractelor individuale de muncă, deoarece legea nouă mai sus menționată, îi absolvă de responsabilitățile care le revin conform legislației muncii (achitarea salariilor, a contribuțiilor la bugetul asigurărilor sociale și în fondurile de asigurare obligatorie pentru asistența medicală etc.), iar zilierii nu vor beneficia de garanții sociale.

Astfel, în caz de accident de muncă, pentru această categorie de lucrători, nu este clar stabilită procedura de comunicare, cercetare și evidență a accidentelor de muncă. Or, cercetarea imediată a accidentelor produse cu salariații în câmpul muncii este necesară pentru stabilirea obiectivă a împrejurărilor și cauzelor producerii acestora și nu reprezintă nimic altceva decât asigurarea protecției sociale a accidentatului.

Concluzii și recomandări

Securitatea și sănătatea în muncă reprezintă unul dintre aspectele cele mai importante ale politicii Uniunii Europene referitoare la ocuparea forței de muncă și protecției sociale. Existența la nivel european a unui cadru strategic în domeniu a provocat statele membre să identifice strategii coerente și măsuri practice pentru promovarea securității și sănătății în muncă.

Republica Moldova, care și-a declarat oficial drept prioritar vectorul european de dezvoltare, prin semnarea Acordului de Asociere RM-UE, nu are o strategie la nivel național, adoptată printr-un act normativ, însă s-a angajat să promoveze Agenda muncii decente a OIM ce ține de politicile de securitate și sănătate la locul de muncă. În pofida acestor angajamente asumate de către guvernare, domeniul securității și sănătății în muncă rămâne a fi unul vulnerabil.

- Numărul controalelor realizate de ISM a scăzut cu 30% pe parcursul ultimilor zece ani;
- Ponderea petițiilor care au semnalizat cercetarea accidentelor de muncă a constituit **1%** din numărul total de petiții;
- Numărul accidentelor mortale³⁶ **a fost variabil**, oscilând între 40 în 2013 și 33 în 2017.
- Numărul accidentelor grave are tendința de **descreștere în medie cu 15%**, una din cauze fiind necomunicarea lor în adresa autorităților competente. Respectiv, datele statistice nu reflectă pe deplin situația reală.

- ▶ Constatăm că modificările organizaționale ale instituțiilor cu funcții de control, operate de Guvernul RM în vederea diminuării presiunii controalelor de stat asupra antreprenoriatului și optimizării cheltuielilor bugetare **n-au fost realizate în conformitate cu prevederile internaționale** (Tabelul 5).
- ▶ Reforma controlului de stat în securitatea și sănătatea în muncă a generat impact asupra indicatorilor statistici din acest domeniu, după cum urmează:
 - Numărul accidentelor de muncă, comunicate în ultimii 2 ani, a înregistrat o tendință de creștere (în special anul 2016 când a fost aplicat moratoriul asupra controlului de stat);

Așadar informația prezentată relevă că decizia guvernării de a reduce din competențele de control de stat ale ISM în securitatea și sănătatea în muncă, care ar permite o atenuare a presiunii mediului de afaceri, **nu-și găsește justificare**, dimpotrivă, aceste controale ar putea să se dubleze/tripleze.

- ▶ Perioadă de tranziție a acestor competențe de la ISM către alte zece autorități competente a fost caracterizată prin deficiențe și **absența unui mecanism fiabil de reconversie a competențelor**. Aceasta se explică prin faptul că cercetarea accidentelor de muncă s-a stopat (27 octombrie 2017) și comunicarea lor s-a diminuat, iar în unele cazuri nici n-au fost comunicate de către angajatori ISM și nici celorlalte autorități competente. Aceasta se poate constata prin numărul

³⁶ După cazurile răsunătoare de deces al angajaților Cafenelei „La soacra”, minei de piatră de la Pașcani, ISM teritoriale au efectuat mai multe activități cu efect profilactic la un șir de entități din mediul antreprenorial. Aceste măsuri au condus la disciplinarea și responsabilitatea managerilor în ceea ce privește securitatea și sănătatea în muncă.

adresărilor accidentaților sau a altor persoane care le reprezintă interesele. **Prin urmare, procesul de tranziție a competențelor către cele zece autorități de control s-a dovedit a fi unul vicios și disfuncțional.**

- ▶ Descentralizarea procesului de control al securității și sănătății în muncă va genera o incertitudine cu privire la modul cum trebuie de realizat acest exercițiu de către noile autorități competente, pentru care acest domeniu este unul nou și în care nu dispun de experiență. Astfel, activitatea de inspecție în domeniul securității și sănătății în muncă va fi discreditată și ineficientă.
- ▶ **De asemenea, personalul unor agenții, nu are statut de funcționar public. Acesta este cazul ANTA, AAC, ANRE, ANRCETI. Potrivit, însă Convenției nr.81 OIM, „inspectorii de muncă sunt funcționari publici”.**
- ▶ **Nu toate autoritățile competente au unități/ reprezentanțe teritoriale, respectiv nu au birouri special amenajate pentru inspectori, în conformitate cu prevederile convențiilor internaționale, ceea ce compromise procesul de colaborare cu unitățile teritoriale ale ISM, precum și a cercetărilor la fața locului a accidentelor de muncă, a controalelor de prevenire în domeniul securității și sănătății în muncă. Aceasta demonstrează capacitatea instituțională redusă a autorităților și impactul negativ pe care l-ar putea avea asupra procesului de implementare a celor 26 Directive în domeniul securității și sănătății în muncă, parte a Acordului de Asociere RM-UE.**
- ▶ **Pornind de la premisa că formarea profesională a specialiștilor în domeniul securității și sănătății în muncă presupune o investiție de timp și experiență practică care dezvoltă deprinderi și abilități necesare acestui domeniu, reforma implementată de Guvern a generat efecte controversate. Constatăm absența numărului suficient de inspectori calificați, care să asigure integritatea și funcționalitatea sistemului de inspecție a muncii. Unele autorități cu competențe de control rămân în continuare a fi neacoperite cu statele de personal/ inspectori de muncă necesari în domeniul securității și sănătății în muncă.**
- ▶ Nu există o decizie privind **subvenționarea suplimentară a activităților de instruire**, prevăzute pentru inspectorii de muncă din Republica Moldova. Potrivit art.6 al Convenției OIM nr. 81, statele membre trebuie să dispună de resurse

suficiente pentru elaborarea și implementarea programelor naționale de formare profesională a inspectorilor în muncă.

- ▶ Amendamentelor legislative privind reducerea controalelor inopinate la întreprinderi, precum și aplicarea măsurilor consultative (în loc de contravenții administrative) pe parcursul a trei ani de la fondarea unei companii sunt de natură să lezeze dreptul constituțional al salariaților la protecția muncii. Aceste „măsurile consultative” generează un efect profilactoriu net inferior celor administrative/restrictive și contravenționale.

Pornind de la aceste concluzii, venim cu următoarele **recomandări** pentru dezvoltarea și implementarea reușită a reformei în domeniul inspecției în muncă:

- Continuarea procesului de transpunere în legislația națională a Directivelor UE în domeniul securității și sănătății în muncă prevăzute de Acordul de Asociere RM-UE, cu respectarea termenelor stabilite;
- Revenirea la sistemul de inspecție a siguranței ocupaționale sub supravegherea și controlul unei autorități centrale, cum este Inspectoratul de Stat al Muncii. De asemenea, revenirea la practica controalelor inopinate, care să fie suficiente pentru a respecta drepturile salariatului la securitatea și sănătatea în muncă, dar și drepturile mediului de afaceri vizând relațiile cu autoritățile publice;
- Completarea cu personalul necesar a tuturor organelor de control responsabile de securitatea și sănătatea în muncă și organizarea instruirii lor pe domeniile de competență privind cele mai eficiente metode de prevenire a accidentelor de muncă și a bolilor profesionale. Formarea profesională a acestora prin aplicarea sistemului e-learning, care presupune instruirea inițială și periodică în baza unui soft specializat;
- Personalul din sistemul de inspecție a siguranței ocupaționale să fie format din funcționari publici sau să li se confere acest statut prin modificarea Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (conform Convenției OIM nr. 81);
- Repartizarea subdiviziunilor instituțiilor cu atribuții de control în vederea acoperirii

teritoriale a întregii țări, precum și asigurarea de birouri locale, accesibile tuturor celor interesați în vederea realizării eficiente a controlului în domeniul securității și sănătății în muncă;

- Asigurarea coordonării între autoritățile competente privind inspecțiile legate de sănătatea și securitatea la locul de muncă,

precum și coordonarea interacțiunii dintre aceste autorități cu ISM. Pentru aceasta este necesară întocmirea și prezentarea în adresa ISM a listelor unităților care practică activitate de întreprinzător din jurisdicția autorităților competente în domeniul siguranței ocupaționale, potrivit genului de activitate practicat.

Referințe bibliografice

1. Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, <http://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf>, p.620-626 (accesat la 13.04.2018)
2. Anuarul Statistical Republicii Moldova, 2017, <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&id=2193&id-c=263#idc=34&> (accesat la 05.04.2018)
3. Application of International Labour Standards 2018. Report of the Committee of Experts on the Application of Conventions and Recommendations, REPORT III (Part A), International Labour Conference, 107th Session, 2018; p.443-446, http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_617065.pdf (accesat la 18.04.2018)
4. Art. XXXVI, Legea nr.185 din 21.09.2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative; În: Monitorul Oficial al RM nr.371-382 din 27.10.2017, <http://lex.justice.md/md/371983/> (accesat la 05.04.2018)
5. Biroul Național de Statistică. Metadata: Numărul salariaților pe activități economice, sectoare și sexe, 2013-2016, http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/30%20Statistica%20sociala_03%20FM_SAL020/SAL020100.px/table/tableViewLayout1/?rxid=5aad211e-2f63-43c6-9796-f49f4cefe6cf
6. Calmîc dezvăluie elemente ale reformei anunțate de Filip. Ce ministere ar putea fi comasate și câte instituții de control vom avea, http://www.realitatea.md/calmic-dezvaluie-elemente-ale-reformei-anun-ate-de-filip-ce-ministere-ar-putea-fi-comasate-i-cate-institu-ii-de-control-vom-avea-video_38450.html (accesat la 05.04.2018)
7. Codul Muncii al RM nr. 154 din 28.03.2003. În: Monitorul Oficial al RM nr. 159-162 din 29.07.2003, <http://lex.justice.md/md/326757/> (accesat la 01.04.2018)
8. Convențiile Organizației Internaționale a Muncii din domeniul muncii ratificate de către Parlamentul Republicii Moldova, <http://ism.gov.md/ro/legisla%C5%A3ia> (accesat la 03.04.2018)
9. EU-OSHA, <https://osha.europa.eu/ro> (accesat la 16.04.2018)
10. EUROSTAT. Accidents at work statistics, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Accidents_at_work_statistics (accesat la 10.04.2018)
11. Hotărârea Guvernului RM nr.1361 din 22.12.2005 pentru aprobarea Regulamentului privind modul de cercetare a accidentelor de muncă; În: Monitorul Oficial al RM nr.67 din 28.02.2018, http://lex.justice.md/document_rom.php?id=1BAAE26A:69C4E2DA (accesat la 10.04.2018)
12. Hotărârea Guvernului RM nr.788 din 07.10.2013 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului de Stat al Muncii; În: Monitorul Oficial al RM nr.222-227 din 11.10.2013, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=349841> (accesat la 10.04.2018)
13. Inspectoratul de Stat al Muncii, <http://www.ism.gov.md/ro/content/istorie> (accesat la 02.04.2018)
14. Inspectoratul de Stat al Muncii, Rapoarte anuale, <http://www.ism.gov.md/ro/content/raport-anual> (accesat la 05.04.2018)

15. Inspectoratului de Stat al Muncii. Raport nr.1206 din 30.06.2017; În: Monitorul Oficial al RM nr. 261-228 din 30.06.2017, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=370846> (accesat la 05.04.2018)
16. În prezent, circa 30 % din populația ocupată a țării este încadrată în activități cu caracter ocazional, dintre aceștia 70 la sută sunt implicați în lucrări agricole. Vocea Poporului nr. 41 din 07.12.2017, <http://vocea.md/cate-ore-trebuie-sa-munceasca-un-zilier-si-cu-cat-sa-fie-platit/> (accesat la 16.04.2018)
17. Legea nr. 186 din 10.07.2008 securității și sănătății în muncă. În: Monitorul Oficial al RM, nr. 143-144 din 05.08.2008, <http://lex.justice.md/viewdoc.php?id=328774> (accesat la 01.04.2018)
18. Legea pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.139 din 14.07.2013; În: Monitorul Oficial al RM nr.152-158 din 19.07.2013, <http://lex.justice.md/md/348789/> (accesat la 03.04.2018)
19. Legea privind Inspekția Muncii nr.140-XV din 10.05.2001; În: Monitorul Oficial al RM nr.68-71/505 din 29.06.2001, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&id=312768> (accesat la 03.04.2018)
20. Legea privind moratoriul asupra controlului de stat nr.18 din 04.03.2016; În: Monitorul Oficial al RM nr.78-89 din 01.04.2016, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=363995> (accesat la 05.04.2018)
21. Legea privind exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri nr.22 din 23.02.2018; În: Monitorul Oficial al RM nr.68-76 din 02.03.2018, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=374508> (accesat la 16.04.2018)
22. Public Defender's Statement on Death of Miners, <http://www.ombudsman.ge/en/news/public-defenders-statement-on-death-of-miners.page> (accesat la 10.04.2018)
23. Raportul anual 2017 al Comitetului Economic pe lângă Prim-ministrul RM, <https://consecon.gov.md/category/raport-anual/> (accesat la 01.04.2018)
24. Raportul privind activitatea Inspectoratului de Stat al Muncii în anul 2017, <http://www.ism.gov.md/ro/content/raport-anual> (accesat la 03.04.2018)
25. Reforme în cadrul Inspectoratului de Stat al Muncii. Vezi care sunt acestea, <https://jobs.diez.md/articles/reforme-in-cadrul-inspectoratului-de-stat-al-muncii-vezi-care-sunt-acestea> (accesat la 12.04.2018)
26. Research Report: The return on prevention: Calculating the costs and benefits of investments in occupational safety and health in companies. International Social Security Association, 2011, p.7, <https://www.international-sos-foundation.org/-/media/international-sos-foundation/files/resources/international-medical-and-occupational-health/the-return-on-prevention--costs-and-benefits-of-investments-in-occupational-health.pdf?la=en> (accesat la 02.04.2018)
27. securitatea și sănătatea în muncă ne privesc pe toți: orientări practice pentru angajatori. Comisia Europeană. Direcția Generală Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune Unitatea B.3, 2016, p.5, <https://www.inspectiamuncii.ro/documents/66402/267740/KE-05-16-096-RO-N.pdf/e7d06362-2703-4bec-b778-1fc2472f4afe> (accesat la 02.04.2018)
28. Securitatea și sănătatea în muncă, prioritară în activitatea sindicatelor. Vocea Poporului, nr.39 din 20.11.2017, p.2, <http://vocea.md/securitatea-si-sanatatea-in-munca-prioritară-in-activitatea-sindicatelor/> (accesat la 05.04.2018)
29. В Грузии появится закон о «О безопасности труда», <https://sputnik-georgia.ru/georgia/20170628/236449686/V-Gruzii-pojavitsja-zakon-O-bezopasnosti-truda.html> (accesat la 10.04.2018)

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Cu Republica Moldova, Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) și-a început colaborarea în anul 1994 prin intermediul Biroului Regional de la Kiev, iar din octombrie 2002, la Chișinău activează un birou permanent al Fundației.

ADRESA DE CONTACT:

Oficiu Republica Moldova,
Chișinău, bd. Bănulescu Bodoni 14/1, et.2, 2012,
Republica Moldova
Telefon: (373-22) 88 58 30
Fax: (373-22) 85 58 31
E-Mail: fes@fes-moldova.org
www.fes-moldova.org

IDIS „Viitorul”

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiative publice, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică și socială, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova. Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

Pentru mai multe informații asupra acestei publicații ori asupra abonamentului de recepționare a publicațiilor editate de către IDIS, vă rugăm să contactați direct Serviciul de Presă și Comunicare Publică al IDIS „Viitorul”. Persoana de contact: Victor Ursu - ursu.victoor@gmail.com,

ADRESA DE CONTACT:

Chișinău, Iacob Hincu 10/1, 2004, Republica Moldova
Telefon: (373-22) 21 09 32
Fax: (373-22) 24 57 14
www.viitorul.org

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Nici Administrația IDIS „Viitorul”, nici Consiliul Administrativ al IDIS „Viitorul”, și nici Fundația Friedrich Ebert (FES) nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui studiu trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul” și Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)